

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАРТОГРАФІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ СТАНУ І ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

СТЕПАНЕНКО Денис Олександрович

*студент 1-го курсу ОС Магістр
спеціальності «Геодезія і землеустрій»*

Науковий керівник

КОВАЛЬЧУК Іван Платонович

*д.геогр.н., професор кафедри
геодезії і картографії*

Національний університет

біоресурсів і природокористування України,

м. Київ, Україна,

[*kovalchukip@nubip.edu.ua*](mailto:kovalchukip@nubip.edu.ua)

Актуальність теми. Сьогодні в територіальних громадах існує необхідність створення картографічних моделей, які відображають екологічні та соціально-економічні аспекти стану і функціонування їхніх землекористувань. Такі моделі забезпечать ефективне управління земельними ресурсами, допоможуть розробити заходи з запобігання деградації земель та сприятимуть їх раціональному використанню в інтересах місцевих громад і регіону в цілому. Для створення таких картографічних моделей необхідні точні та актуальні джерела інформації. Однак, в умовах воєнного стану та реформи децентралізації, а також скасування окремих форм статистичної звітності, виникають додаткові труднощі у зборі, опрацюванні та аналізі даних про земельні ресурси. З цих позицій тема публікації є актуальною.

Стан дослідження цієї проблеми. Аналіз публікацій, присвячених вивченню питання інформаційного забезпечення картографічного моделювання землекористування свідчить, що воно перебуває в полі зору таких вчених: І.П.Ковальчука, А.І.Ковальчука (2019), І.К. Нестерчук (2016), Г. Антощук (2020), І. Книш, Н. Кремінь (2021), О.В. Рожко (2018) та інших.

Результати досліджень та їх обговорення. Приступаючи до картографічного моделювання стану і використання земельних ресурсів, необхідно зібрати пакет вихідних даних, які в подальшому будуть опрацьовані та представлені на картографічних моделях. Однак, в сучасних умовах не так просто знайти джерела актуальної інформації, особливо коли дослідження проводиться незалежними експертами.

Існує кілька причин нестачі достовірної інформації. Перша з них – це реформа децентралізації, яка почалася в 2014 та тривала 7 років [1]. Внаслідок цієї реформи було значно змінено адміністративно-територіальний поділ України. Старі сільські ради були ліквідовані, замість них було сформовано 1469 окремих територіальних громад. Проблема інформаційного забезпечення

картографічного моделювання земельних ресурсів ТГ, полягає у тому, що дослідження стану і використання земельних ресурсів ТГ проводиться рідко, а дослідження стану ґрунтів в межах громад не проводиться взагалі. Основними джерелами інформації про ТГ в даному разі слугують проекти стратегій розвитку громад, їх соціально-економічного розвитку та інші документи громади [2].

Другою причиною нестачі інформації про стан і використання земельних ресурсів ТГ є війна на території України, що триває вже три роки. Для забезпечення безпеки громадян України та протидії ворогу публічні сервіси з актуальною картографічною інформацією були закриті. Так, рядові громадяни більше не мають доступу до публічної кадастрової карти, даних національної інфраструктури геопросторових даних, базових карт ТГ з сайту децентралізації та інших ресурсів. Це створює труднощі під час укладання карт, адже навіть зібравши необхідний обсяг інформації можна стикнутися з проблемою відсутності базової карти.

Третя причина – відсутність чинних форм статистичної звітності щодо кількісного та якісного обліку земель. Прийняті форми державної статистичної звітності 6-зем та 2-зем та форми адміністративної звітності типу 11, 12, 15 та 16-зем втратили чинність, а на заміну їм не було запроваджено нових форм звітності [3, 4]. Таким чином, зібрані раніше дані щодо кількісного та якісного обліку земель з кожним роком втрачають свою актуальність, а звітність щодо нових даних не з'являється.

Також існує проблема відсутності статистичних даних. Сайти державної служби статистики України не містять наборів даних щодо стану земельних ресурсів, а дані щодо їх використання публікуються максимум у розрізі районів.

Таким чином, відсутність джерел інформації для картографічного моделювання стану і використання земельних ресурсів на рівні ТГ робить виклик всьому дослідженню та стимулює шукати альтернативні джерела інформації.

На нашу думку та думку інших вчених [2; 5], альтернативними джерелами інформації для картографічного моделювання стану та використання земельних ресурсів можуть виступати:

1) дані дистанційного зондування Землі. Такі дані є базою для проведення комплексного аналізу природно-господарських процесів. Завдяки оптичній генералізації є можливість здійснювати аналіз геосистем на різних рівнях, використовуючи супутникові знімки з різним просторовим розрізненням;

2) картографічні тематичні дані. Тематичні карти, особливо ті, що представлені в класичних та регіональних атласах, часто залишаються єдиними перевіреними науковими джерелами інформації з просторовою прив'язкою. Хоча сучасний зміст таких карт може не завжди відповідати вимогам картографічного моніторингу, високий рівень наукового опрацювання дозволяє застосовувати ці карти в сучасних дослідженнях;

3) дані оперативного моніторингу природного середовища. Вони збираються на спеціалізованих пунктах моніторингу атмосферного повітря,

поверхневих вод і ґрунтового покриву. Їхня кількість є обмеженою, бо на території громади в найкращому випадку може бути один чи кілька таких пунктів. Незважаючи на такі обставини, ці дані мають високу цінність;

4) літературні джерела. Часто вихідними даними для картографічного моделювання стану і використання земельних ресурсів можуть стати результати досліджень інших вчених. До числа таких джерел відносяться монографії, статті з наукових журналів, матеріали конференцій тощо.

Висновки.

1. Сьогодні існує проблема недоступності актуальної інформації щодо стану і використання земельних ресурсів територіальних громад, яку можна було б використати для картографічного моделювання.

2. Основними причинами недостачі інформації є недоліки реформи децентралізації, війна в Україні, відсутність чинних форм статистичної звітності з обліку земельних ресурсів та статистичної інформації у розрізі ТГ.

3. Для вирішення цих проблем варто використовувати альтернативні джерела інформації (матеріали ДЗЗ, польових досліджень, літературні джерела).

Список використаних джерел:

Децентралізація. Загальна інформація. URL: <https://decentralization.ua/about> (дата звернення 14.02.2025).

Ковальчук І. Геоінформаційно-картографічне забезпечення функціонування об'єднаних територіальних громад / І. Ковальчук, А. Ковальчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. - 2019. - № 2. - С. 4-12. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.3.1>

Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель: Наказ Держкомстату України від 05.11.1998 № 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-98#Text> (дата звернення: 14.02.2025).

Про затвердження форм адміністративної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем) та Інструкцій щодо їх заповнення: Наказ Мінрегіону України від 30.12.2015 № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0133-16#n10> (дата звернення: 14.02.2025).

Рожко О.В. Науково-методичні засади укладання великомасштабного електронного атласу земельних ресурсів адміністративного району. Дис. ... канд. географ. наук, спец. 11.00.12 / О.В. Рожко, наук. кер. І.П. Ковальчук ; Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - Київ : [б.в.], 2018. 276 с.

УДК 528.4:355.422(1-81)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

6-7 березня 2025 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

6-7 March 2025

Тези опубліковано в авторській редакції

*Автори матеріалів
НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ*

За точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей